باسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

شماره: ۱۱۰۳۱
تاریخ: ۱۴۰۵/۰۲/۰۸
ساعت: ۰۹:۵۷
پیوست: دارد

دبیرخانه
شورای عالی حفاظت فنی

مدیران کل محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی سراسر کشور

با سلام و احترام؛

به پیوست «**آیین نامه مدیریت ریسک ایمنی در محیط کار**» که در یکصد و نود و هشتمین جلسه شورای عالی حفاظت فنی در تاریخ ۱۴۰۴/۰۹/۱۸ تدوین و پس از تصویب وزیر محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی در تاریخ ۱۴۰۴/۱۱/۱۳، در روزنامه رسمی کشور (شماره ویژه نامه شماره ۲۱۶۲ مورخ ۱۴۰۴/۱۲/۰۶) منتشر شده است، برای اجرا ارسال می‌شود. خواهشمند است دستور فرمایید؛ نسبت به اطلاع‌رسانی لازم به شرح ذیل اقدام گردد:

۱- اطلاع‌رسانی آیین‌نامه فوق از طریق رؤیت کلیه بازرسان کار استان به منظور اعمال در بازرسی‌ها و همچنین به کارفرمایان و پیمانکاران در هنگام بازرسی از کارگاه‌های مرتبط.

۲- اعلام خبر تصویب آیین‌نامه در آن اداره کل و ادارات و نمایندگی‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی شهرستان‌های تابعه برای مدت حداقل یک ماه.

۳- درج متن آیین‌نامه مذکور در وبگاه رسمی آن اداره کل.

۴- ارسال آیین‌نامه به سازمان‌ها و ادارات کل، نهادها، شهرداری‌ها، تشکل‌های کارگری و کارفرمایی، مجامع و اتحادیه‌های صنفی سطح استان و سایر ارگان‌های مرتبط با موضوع آیین‌نامه.

۵- ارسال آیین‌نامه به نشانی الکترونیکی کلیه کارفرمایان کارگاه‌هایی که نوع فعالیت آن‌ها به نحوی با محتوای این آیین نامه موضوعیت دارد.

۶- ارسال یک نسخه از آیین‌نامه، به دفتر فنی استانداری و فرمانداری‌ها جهت اطلاع‌رسانی به واحدهای مرتبط.

۷- اعلام خبر مربوط به تصویب و ابلاغ آیین‌نامه در اخبار استانی و سایر رسانه‌های استانی.

۸- انتشار متن آیین‌نامه در روزنامه‌ها و جراید کثیر الانتشار محلی و مجلات و نشریات درون سازمانی.

۹- تشکیل پرونده اختصاصی در اداره بازرسی کار آن استان به منظور نگهداری مدارک و مستندات مربوط به روند ابلاغ و اطلاع‌رسانی آیین نامه و کلیه اقدامات مرتبط با این موضوع.

علی مظفری
مدیرکل بازرسی کار و
دبیرشورای عالی حفاظت فنی

تهران
خیابان آزادی
نبش خیابان بهبودی
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
کدپستی :
۱۴۵۷۹۶۵۵۹۹

تلفن :
۹-۶۶۰۸۰۰۳۱

آیین نامه مدیریت ریسک ایمنی در محیط کار

به استناد مواد (85) و (86) قانون کار جمهوری اسلامی ایران «آیین نامه مدیریت ریسک ایمنی در محیط کار» که به منظور صیانت از نیروی انسانی در یکصد و نود و هشتمین جلسه شورای عالی حفاظت فنی مورخ 1404/09/18 تدوین و توسط آن شورا پیشنهاد شده است، به شرح زیر تصویب می شود.

« آیین نامه مدیریت ریسک ایمنی در محیط کار»

فصل اول ـ تعاریف و کلیات

ماده1- هدف و دامنه کاربرد: این آیین نامه به استناد مواد (85) و (86) قانون کار جمهوری اسلامی ایران با هدف شناسایی نظام مند مخاطرات موجود و بالقوه، ارزیابی و اجرای اقدامات کنترلی و به منظور پیشگیری از رخداد حوادث شغلی در راستای صیانت از نیروی کار و منابع مادی کشور تدوین شده و برای کلیه کارگاه ها، کارفرمایان، کارگران و کارآموزان مشمول قانون کار الزامی است.

ماده2- تعاریف و اصطلاحات مندرج در این آیین نامه در معانی زیر بکار می رود:

2-1ـ مخاطره[1]: هرگونه منبع، وضعیت یا عامل(فیزیکی، شیمیایی و مکانیکی) که به تنهایی یا در ترکیب با سایر عوامل، پتانسیل ایجاد آسیب به افراد، خسارت به تجهیزات و اموال و فرآیند کار را داشته باشد.

2-2ـ ریسک[2](خطرپذیری) : تأثیر عدم قطعیت بر اهداف ایمنی شغلی که ترکیبی از احتمال (یا امکان) وقوع یک رویداد و شدت پیامدهای(آسیب یا خسارت) ناشی از آن رویداد است.

2-3ـ مدیریت ریسک[3] : فعالیت نظام مند، یکپارچه، هماهنگ و مستمر برای هدایت و کنترل یک کارگاه در تمام سطوح سازمانی، با هدف به حداقل رسانی پیامد منفی مخاطرات شامل شناسایی، تحلیل، ارزیابی، ارزشیابی، کنترل و پایش ریسک ایمنی شغلی را گویند.

2-4ـ ارزیابی ریسک[4] : فرآیند کلی شناسایی خطرات مرتبط با فعالیت کاری، تجزیه و تحلیل و برآورد ریسک های مرتبط با ایمنی شغلی، تعیین سطح ریسک و اولویت بندی و انتخاب اقدامات کنترلی مناسب برای حذف یا کاهش ریسک ها تا سطح قابل پذیرش است.

2-5 ـ پایش ریسک: بررسی و کنترل سطح ریسک با توجه به تغییرات محیط و شغل و فرآیند انجام کار را گویند.

2-6 ـ اقدامات کنترلی: سلسله مراحل اجرایی نظام مند برای حذف یا کاهش ریسک های موجود و بالقوه در یک فعالیت را گویند؛ این مراحل شامل حذف، جایگزینی، کنترل های مهندسی، کنترل های مدیریتی/اداری و استفاده از تجهیزات حفاظت فردی و گروهی می باشد.

2-7ـ رویداد: اتفاق ناشی از کار یا در جریان کار که موجب آسیب شود و یا اینکه پتانسیل منجر شدن به آسیب را داشته باشد.

2-8 ـ حادثه: هر رویداد ناخواسته یا غیرقابل پیش بینی منجر به آسیب جانی یا خسارت مالی منجر به توقف فرآیند کار و یا ترکیبی از این موارد شود.

2-9ـ شبه حادثه[5] : رویداد یا شرایط ناخواسته که بدون آسیب یا خسارت جانی و مالی در کارگاه رخ می دهد.

2-10ـ خود اظهاری[6] : فرآیندی است که کارفرما آگاهانه و داوطلبانه نسبت به اعلام و ارایه اطلاعات درخواستی اقدام می کند.

2-11- مسئول ارزیابی ریسک: شخصی واجد شرایط است که از سوی کارفرما برای انجام فعالیت های موضوع این آیین نامه به اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی محل معرفی و براساس ضوابط مرتبط تعیین صلاحیت می شود.

2-12- برنامه مدیریت ریسک: فرآیندی مدون شامل شناسایی، ارزیابی و کنترل مخاطرات موجود و بالقوه محیط کار به منظور ایجاد نقشه راه ارتقای ایمنی کارگاه است.

2-13- شرکت مشاور: شخص حقوقی است که برابر ضوابط آیین نامه تایید صلاحیت شرکت های مشاور در زمینه حفاظت فنی و خدمات ایمنی کار تائید صلاحیت گردیده و خدمات مشاوره ای در حوزه ارزیابی ایمنی و مدیریت ریسک به کارگاه های مشمول قانون کار ارائه می دهد.

2-14- سامانه: یک بستر الکترونیکی یکپارچه است که برای ثبت، ارزیابی، پایش و گزارش دهی اجرای برنامه مدیریت ریسک ایمنی توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ذیل سامانه جامع روابط کار طراحی و راه اندازی می شود.

فصل دوم ـ مسئولیت کارفرما

ماده3- کارفرما مکلف است، برنامه مدیریت ریسک ایمنی کارگاه را بر اساس نوع فعالیت، ساختار سازمانی و مخاطرات شناسایی شده در محیط کار تدوین و اجرا نماید؛ در تدوین این برنامه باید مفاد آیین نامه ها و دستورالعمل های مصوب شورای عالی حفاظت فنی لحاظ شود و به طور مستمر پایش و درصورت لزوم مورد بازنگری و به روزرسانی قرار داده و فرم های خود اظهاری را تکمیل و اطلاعات مرتبط را مستند نماید.

تبصره: در صورت فعالیت یک یا چند مقاطعه کار در یک کارگاه، ضمن الزام به رعایت مفاد این آیین نامه توسط آن ها، کارفرما مسئولیت نهایی نظارت بر عملکرد مقاطعه کاران و حصول اطمینان از اجرای برنامه مدیریت ریسک ایمنی آن ها را بر عهده دارد.

ماده4- کارفرما مکلف است برنامه مدیریت ریسک ایمنی و اقدامات کنترلی مرتبط را در شرایط زیر مورد بازنگری و به روزرسانی قرار دهند:

4-1- به طور دوره ای و منظم، حداقل یک بار در سال حتی اگر هیچ تغییر یا حادثه ای رخ نداده باشد.

4-2- بلافاصله پس از وقوع هرگونه حادثه منجر به آسیب انسانی(جراحت، فوت) یا خسارت قابل توجه به اموال، یا هر شبه حادثه ای که پتانسیل ایجاد پیامدهای شدید را داشته باشد.

4-3- پس از ایجاد هرگونه تغییر در قوانین و مقررات و استانداردهای مرتبط، فرآیندهای کاری، روش های انجام کار، مواد مصرفی، ماشین آلات و تجهیزات، چیدمان کارگاه، ساختار سازمانی.

4-4- در صورتی که اقدامات کنترلی بعمل آمده، اثر بخش واقع نشده باشد.

4- 5 ـ بنا به ابلاغ قانونی اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی محل.

ماده5 ـ کارفرما مکلف است نسبت به تخصیص و تأمین منابع لازم (مالی، انسانی، تجهیزات، زیرساخت ها و زمان) برای اجرای برنامه مدیریت ریسک ایمنی اقدام لازم را بعمل آورد.

ماده6 ـ کارفرما مکلف است متناسب با برنامه مدیریت ریسک ایمنی و نوع مخاطرات شغلی و اقدامات کنترلی مربوطه آموزش های لازم را به کارگران خود ارائه نماید و تجهیزات حفاظت فردی لازم را به کارگران تحویل دهد.

ماده7- کارفرما باید بستر لازم را برای مشارکت فعال کارگران و نمایندگان آن ها در فرآیند تدوین برنامه مدیریت ریسک و اجرای برنامه مذکور فراهم نموده و بر آن نظارت نماید.

ماده8 - کارفرما مکلف است اطمینان حاصل نماید که برنامه مدیریت ریسک ایمنی، تمامی مخاطرات موجود و بالقوه در محیط کار را که کارگران و سایر افراد در معرض خطر در کارگاه در حین انجام فعالیت کاری با آن ها مواجه هستند را در بر می گیرد.

ماده9- کارفرما مکلف است برنامه مدیریت ریسک ایمنی را براساس راهنمای این آیین نامه مبتنی بر حداقل یکی از روش های استاندارد ملی، تدوین و به کلیه کارگران و سایر افراد در معرض خطر در کارگاه ابلاغ نموده و اطلاعات مرتبط را در سامانه ثبت نمایند.

تبصره: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ظرف مدت سه ماه نسبت به تدوین راهنمای مدیریت ریسک و اطلاع رسانی آن از طریق درگاه های ذیربط اقدام خواهد نمود.

ماده10- در کارگاه هایی که تعداد کارگران شاغل در آن ها کمتر از 25 نفر است، کارفرما باید شخصاً یا با معرفی یکی از کارگران تحت پوشش خود به عنوان مسئول ارزیابی ریسک و یا از طریق بهره مندی از خدمات شرکت های مشاور مجاز، نسبت به تدوین برنامه مدیریت ریسک ایمنی منطبق با راهنمای موضوع تبصره ماده(9) این آیین نامه اقدام نماید.

تبصره1- شرایط احراز صلاحیت مسئول ارزیابی ریسک ایمنی موضوع این ماده، طی سه ماه از طریق اداره کل بازرسی کار، با اخذ نظر نمایندگان تشکلات کارگری و کارفرمایی تدوین و به ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان های کشور ابلاغ می گردد.

تبصره2- در صورت وجود کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار در این کارگاه ها مطابق با آیین نامه مربوطه، امکان تدوین برنامه مدیریت ریسک ایمنی از سوی این کمیته ها میسر است.

ماده11- تدوین و به روزرسانی برنامه مدیریت ریسک ایمنی در کارگاه های با 25 کارگر یا بیشتر از طریق کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار و یا بهره مندی از خدمات شرکت مشاور مجاز است؛ در هر شرایط مسئولیت نهایی همچنان بر عهده کارفرما است.

تبصره - وظایف مسئول ارزیابی ریسک در کارگاه های دارای کمیته حفاظت فنی می تواند از طریق مسئول حفاظت فنی انجام شود.

ماده12- کارفرما مکلف است نسبت به ثبت مستندات برنامه مدیریت ریسک ایمنی و اجرای آن اقدام نموده و مستندات مذکور را سه سال در محل کارگاه نگهداری و در زمان بازرسی از کارگاه به بازرس کار ارائه نماید.

تبصره - کارفرما در صورت هرگونه تغییر و به روز رسانی مستندات برنامه مدیریت ریسک ایمنی کارگاه و اجرای آن، پس از رؤیت آن توسط بازرس کار ملزم به نگهداری مستندات قبلی نمی باشد.

ماده13- کارفرما مکلف است در برنامه مدیریت ریسک ایمنی برای تمامی فعالیت های مخاطره آمیز نسبت به صدور مجوز کار مطابق با آیین نامه های مرتبط مصوب شورای عالی حفاظت فنی اقدام نماید.

این آیین نامه مشتمل بر 2 فصل و 13 ماده و 5 تبصره به استناد مواد (85) و (86) قانون کار جمهوری اسلامی ایران در یکصد و نود و هشتمین جلسه شورای عالی حفاظت فنی در تاریخ 1404/09/18 تدوین و در تاریخ 1404/11/13 به تصویب وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی رسیده است.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعي و رئیس شورای عالی حفاظت فنی ـ احمد میدری

Hazard .1

Risk .2

Risk management .3

Risk assessment .4

Near miss .5

Self-expression .6